

DZĪVĪBA KOKĀ

SPOŽĀ SKUDRA
Lasius fuliginosus

Spožās skudras savus pūžņus veido tikai atmirusajā un dobajā koksnes daļā atsevišķi augošu koku dobumos un pie koku saknēm. Savu pūžņi tās veido no sacietējušas masas, kas sastāv no sēnes, sirupa un koka daļiņu maisījuma. Spožās skudras barojas ar saldām vielām, visbiežāk laputu izdalījumiem, savukārt savus kāpurus tās baro ar dažādiem kukaiņiem un to kāpuriem.

2

BRŪNAIS GARUSAINIS
Plecotus auritus

No citiem sikspārņiem šī suga viegli atšķirama pēc ļoti garajām un platajām ausīm, kā arī raksturīgā salīdzinoši garā un izspūrušā apmatojuma. Kā vasaras mitnes šīs sugas galvenokārt izmanto ēkas un putnu būrīšus, tomēr daudzkārt šo sugu var sastapt arī vecos dobumainos kokos. Kā galveno ziemošanas vietu garusainis parasti izvēlas pagrabus.

3

BALTMUGURDZENIS
Picoides leucotis

Šis putns galvenokārt ir saistīts ar lapkoku mežiem. Baltmugurdenim sekmīgi iztikšanai ir nepieciešami aptuveni 200 nokaltuši (miruši) koki uz vienu meža hektāru. Dzeņu izkalto dobumus izmanto arī kukaiņi, zirnekļi, putni - dobumperētāji un sīki zidītāji - susuri, sikspārņi un vāveres.

5

MELNAIS STĀRKIS
Ciconia nigra

Melnais stārķis ir ļoti piesardzīgs putns un vairās no cilvēku klātbūtnes. Pārsvārā barojas ar mazām zivtiņām, vardēm, ūdens bezmugurkaulniekiem, sienāžiem un citiem kukaiņiem. Latvijā ligzdo vecos, tumšos mežos, cilvēkiem grūti pieejamās vietās. Ligzdu vij lielu lapu koku galotnēs, dažreiz noliekto zaros.

6

LAPKOKU PRAULGRAUZIS
Osmoderma eremita

Šīs sugas mātītes dobumā dēj olas, no kurām izšķīlas kāpuri, kas trīs gadus grauž praulus un aktīvi aug, tad izveido praulu kokonu, no kura vēlāk izkūņojas pieaugusi vabole. Tikai neliela daļa no visiem lapkoku praulgraužiem savas dzīves laikā iziet ārpus dzimtā dobuma, tāpēc tikai retajam laimējas to ieraudzīt.

1

DOBUMU MĀNSKORPIONS
Anthrenochernes stellae

Mānšcorpioniem abos piemutes ekstremitāšu pāru galos atrodas spiles, tādēļ tie pēc sava ārēja izskata atgādina skorpionus. Savas spiles mānšcorpioni izmanto, medijot sikos bezmugurkaulniekus. Dobumu mānšcorpions ir tikai dažus milimetrus garš un apdzīvo vecus, dobumainus lapkokus.

4

LAPKOKU SVEČTURSĒNE
Clavicornona pyxidata

Tā ir indikatorsuga, kas parasti norāda uz veciem, netraucētiem lapkoku mežiem. Latvijā tā ir sastopama samērā reti, aug uz lieliem kritušiem lapu kokiem (īpaši apšēm, vītoliem, papelēm). Svečtursēnei raksturīga piparota garša un tā nedaudz smaržo pēc svaigi izraktiem kartupeļiem.

3

Dzeltenkrūšu ēnabole
Phryganophilus ruficollis

Šīs sugas eksistencei ir nepieciešami bioloģiski veci dabiski meži, ar lielu kritalu daudzumu. Dzeltenkrūšu ēnabole ekoloģiski ir saistīta ar atmirusu un stipri sadalījušos koksnī. Šī vabole nav saistīta ar konkrētām koku sugām, bet gan ar koksne sasopamo piepju micēliju. Pieaugusi vabole ir aktīva tikai divas nedēļas, tāpēc to konstatēt ir ārkārtīgi grūti.

7

PELĒKAIS VĀRPSTINGLIEMEZIS
Bulgarica cana

Pelēkais vārpstingliemezis sastopams mitros jauktajos un lapu koku mežos, augu nobiru kārtā un uz koku stumbriem. Tāpat kā daudzām citām sugām, arī pelēkajam vārpstingliemēm ir nepieciešami nemainīgi mitri un ēnaini apstākļi. Tāpēc, ja mežs tiek nocirsts kalcirtē vai pārāk izretināts, lielākā daļa vai pat visi vārpstingliemēži aiziet bojā, pirms tie spēj sameklēt citu piemērotu mežu.

2

LIELAIS SUSURIS
Glis glis

Lielajam susurim vispiemērotākie ir veci platlapju meži (pārsvārā upju senlejās), kur sastopami ozoli, liepas, skābarži, lazdas un ir daudz dobumainu koku. Susuri barojas galvenokārt ar sēklām, lapām, pumpuriem, riekstiem, ozolzīlēm, ogām un mikstajiem augļiem, dažkārt arī kukaiņiem, gliemjiem un sliekām. Savu mīgu tas veido koku dobumā no zāles un citiem materiāliem. Savā mīgā tas uzkrāj galvenokārt ozolzīles ar kurām barojas ziemas guļas pauzēs.

1

PARASTAIS PLAUŠKĒRPIS
Lobaria pulmonaria

Šo lielo ķērpi ir viegli pamanīt pat pa gabalu, aplūkojot koku stumbros vecos, cilvēka neietekmētos lapu koku un jauktu koku mežos. Šim ķērpim raksturīgs lapveida ķermenis ar lielām, līdz 15 cm garām brūngani zaļām un spidīgām daivām.

4

RŪSGANAIS SPRAKŠĶIS
Elater ferrugineus

Šīs vaboles dzīves cikls ir cieši saistīts ar vairākām citām vaboļu sugām - sprakšķa kāpuri barojas, ar praulgraužu un rožvaboļu kāpuriem un olām. Pilns attīstības cikls no olinās līdz pieaugušai vabolei rūsganajam sprakšķim ilgst no 4-6 gadiem, atkarībā no pieejamā barības daudzuma.

6

PLAISĀJOŠĀ RŪTAINE
Xylobolus frustulatus

Plaisājošā rūtaine ir daudzgadīga klājeniska sikpiepe, kura dažkārt klāj vecu ozolu stāvošus stumbrus vai kritālas. Šīs sikpiepes plašie auglķermeņi ir dažus milimetrus biezi un saplaisājuši sikos stūrainos gabaliņos.

5

PARKVEIDA PĻAVAS UN GANĪBAS

Parkveida pļavas bioloģiskās daudzveidības ziņā ir ļoti bagātīga dzīvotne, jo tajā sastopamas gan mežiem, gan zālājiem raksturīgas augu, ķērpju, kukaiņu un citu dzīvo organismu sugas. Lai dzīvotni saglabātu, tajā ir nepieciešams nodrošināt ganīšanu vai pļaušanu. Tāpat ir nepieciešams saglabāt vecos kokus, kā arī jāveicina atsevišķu jaunu koku augšana, lai nodrošinātu dabisko procesu nepārtrauktību dzīvotnē.

DABISKS MEŽS

Mežs ir ne tikai koku kopums, bet arī dzīvotne daudziem dzīviem organismiem. Viens no svarīgākajiem elementiem, kas nodrošina dabiska meža pastāvēšanu, ir atmirusī koksne, kas kalpo kā dzīves vide daudzām augu, sēņu un dzīvnieku sugām. Stāvošos un kritušos kokos koksnes sadalīšanās procesi notiek atšķirīgi, līdz ar to arī tajos sastopamas atšķirīgas dzīvo organismu sugas.